

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПРИВАТНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«МЕДИКО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора з

навчально-виховної роботи

Анна ЖДАНОВА

«30» червня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВК 01. СОЦІОЛОГІЯ

Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр

Галузь знань: І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

Спеціальність: І8 Фармація

Освітньо-професійна програма: Фармація

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціологія» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра спеціальності 18 Фармація, освітньо-професійної програми «Фармація».

Розробник:

Віра ЯРОШЕНКО – викладач циклової комісії загальної підготовки

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії загальної підготовки

Протокол № 11 від «25» червня 2026 р.

Голова циклової комісії загальної підготовки Віктор КОНДРАШОВ

Робочу програму погоджено Педагогічною радою Фахового коледжу Приватного вищого навчального закладу «Медико-Природничий Університет».

Протокол № 13 від «30» червня 2026 р.

Голова Педагогічної ради Марія ДУДНИК

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»	Вибірковий освітній компонент	
Мова викладання – Українська мова	Спеціальність: I8 «Фармація»	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 90		2-й	
		Семестр	
		3-й	
Тижневих годин для: ОФН – 2	Освітньо-професійний ступінь фаховий «молодший бакалавр»	Лекції	
		20 год.	
		Лабораторні	
			-
		Семінарські	
		16 год.	
		Самостійна робота	
		54 год.	
		Вид контролю: залік	

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для очної форми навчання – 90 год.: 36 год. – аудиторні заняття, 54 год. – самостійна робота (40 % до 60 %).

Анотація

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання для підготовки фахівців спеціальності І8 «Фармація» освітньо-професійного ступеня «Фаховий молодший бакалавр» відповідно до стандарту фахової передвищої освіти, встановлених за освітньо-професійною програмою «Фармація».

Навчальна дисципліна «Соціологія» - це вибіркова складова освітньо-професійної програми «Фармація» спеціальності І8 «Фармація», підготовки фахового молодшого бакалавра.

Соціологія на всіх рівнях і в усіх своїх структурних елементах забезпечує, перш за все, приріст нового знання про різні сфери соціального життя, розкриває закономірності і перспективи соціального розвитку суспільства. Цьому завдячують як фундаментальні теоретичні дослідження, які випрацьовують методологічні принципи пізнання соціальних процесів і узагальнюючих значний фактичний матеріал, так і безпосередньо емпіричні дослідження, які поставляють цій науці багатий фактичний матеріал, конкретну інформацію про ті або інші галузі суспільного життя.

Значна частина соціологічних досліджень зорієнтована на вирішення практичних проблем. Соціологічні дослідження дають конкретну інформацію для здійснення дійового соціального контролю над соціальними процесами

Практична спрямованість соціології проявляється в тому, що вона здібна випрацьовувати науково обґрунтовані прогнози про тенденції розвитку соціальних процесів у майбутньому. Велике значення в житті суспільства має використання соціологічних досліджень для планування розвитку різноманітних сфер суспільного життя.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Соціологія»

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціологія» є: ознайомлення здобувачів зі становленням і розвитком соціології як науки, з процесами суспільного життя, із законами функціонування і розвитку суспільства та його складових компонентів.

Завданнями є:

- формування у здобувачів соціологічного світогляду щодо розкриття соціальних явищ та процесів, що пронизують соціальні взаємодії людей у різних вимірах суспільного життя та повсякденності;

- розвиток вміння здобувачів послуговуватися категоріальним апаратом соціології, її методами дослідження, а також теоретичними та концептуальними напрацюваннями.

Вивчення тем навчальної дисципліни сприятиме формуванню світоглядних позицій і переконань щодо ролі медицини та медичного працівника в суспільстві.

Після вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- основні етапи розвитку соціологічної думки і сучасні напрями її розвитку;
- визначення суспільства як соціальної реальності і цілісної саморегулюючої системи;
- основи соціальної диференціації та вплив її на людину; - основні соціальні інститути, що забезпечують розвиток суспільства;
- механізми виникнення і способи розв'язання соціальних конфліктів;
- соціальну суть особистості, поняття соціалізації;
- соціальну суть праці;
- соціальні відносини, які формуються в трудовому колективі;
- теоретичні основи механізмів функціонування демократії;
- суть етнічних процесів та міжетнічних відносин;
- вплив релігії на суспільне життя;
- значення шлюбних відносин та сімейного життя для людини і суспільства;
- роль у суспільстві медицини як соціального інституту;
- зв'язок медицини з іншими соціальними інститутами та галузями суспільного

життя;

- соціальні моделі системи охорони здоров'я;
- методику проведення соціологічних досліджень в медичній галузі.

Студенти повинні вміти:

- аналізувати явища соціального життя;
- орієнтуватися у системі зв'язків медицини та соціального життя;
- визначати роль соціальних впливів на здоров'я людини;
- орієнтуватися в реаліях економічного та політичного життя сучасного суспільства;
- проводити зрівняльний аналіз існуючих систем охорони здоров'я;
- соціальні моделі системи охорони здоров'я;
- методику проведення соціологічних досліджень в медичній галузі.
- підготувати і провести соціологічне дослідження.

Студенти мають бути поінформовані про:

- напрями соціологічних досліджень в галузі медицини;
- сучасні теорії індустріальної соціології;
- типи існуючих в сучасному світі політичних систем;
- методику проведення соціологічних досліджень в медичній галузі.
- шляхи вирішення проблем гендерної рівності в різних країнах світу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Соціологія» у здобувача освіти будуть сформовані наступні компетентності:

• **загальні компетентності:**

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК8. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

• **спеціальні (фахові, предметні) компетентності:**

СК3. Здатність застосовувати на практиці принципи фармацевтичної етики та деонтології, розуміти соціальні наслідки професійної діяльності.

СК4. Здатність проводити інформаційно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширення захворювань, популяризації здорового способу життя та покращення його якості.

• **основні завдання навчальної дисципліни на досягнення результатів навчання:**

РН3. Встановлювати ділові комунікації між усіма учасниками професійної діяльності.

РН4. Використовувати інформаційно-комунікативні технології та інформаційно-пошукові системи у професійній діяльності.

РН6. Здійснювати професійну діяльність з урахуванням її значущості для здоров'я людини та напрямків розвитку фармації.

РН8. Дотримуватись принципів фармацевтичної етики та деонтології у професійній діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 год. / 3 кредити ЄКТС.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Соціологія як наука

ЛЕКЦІЯ. Предмет і об'єкт соціології. Структура соціології. Теоретична соціологія. Спеціальні соціологічні теорії. Емпіричні соціологічні дослідження. Функції соціології як науки. Значення соціології для розвитку медицини як науки і як виду суспільної практики. Передумови виникнення соціології. Основні етапи становлення і розвитку соціології як науки.

САМОСТІЙНА РОБОТА Зародження та становлення соціології медицини.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ Предмет і об'єкт соціології. Структура соціології. Теоретична соціологія. Спеціальні соціологічні теорії. Емпіричні соціологічні дослідження. Функції соціології як науки. Значення соціології для розвитку медицини як науки і як виду суспільної практики. Передумови виникнення соціології. Основні етапи становлення і розвитку соціології як науки. Зародження та становлення соціології медицини.

Студенти **повинні знати:**

- предмет і об'єкт соціології;
- структуру соціології;
- функції соціології;
- основні етапи становлення і розвитку соціології як науки;
- значення соціології для розвитку медицини.

Тема 2. Методика проведення соціологічних досліджень

ЛЕКЦІЯ Значення соціологічних досліджень для розвитку соціології та вирішення конкретних соціальних проблем. Роль соціологічних досліджень у вирішенні проблем у системі охорони здоров'я та розвитку медичної науки. Види соціологічних досліджень. Спостереження. Опитування. Аналіз документів. Соціологічний експеримент. Програма соціологічного дослідження. Методи формування вибірки. Основні напрями соціологічних досліджень в галузі медицини та охорони здоров'я.

САМОСТІЙНА РОБОТА Вимоги до складання анкет та опитувальних листів. Види запитань. Оброблення та аналіз соціологічної інформації.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ Значення соціологічних досліджень для розвитку соціології та для вирішення конкретних соціальних проблем. Види соціологічних досліджень. Програма соціологічного дослідження. Методи формування вибірки. Основні напрями соціологічних досліджень в галузі медицини та охорони здоров'я. Вимоги до складання анкет та опитувальних листів. Види запитань. Оброблення та аналіз соціологічної інформації.

Студенти **повинні знати:**

- значення соціологічних досліджень для розвитку соціології та для вирішення конкретних соціальних проблем;
- види соціологічних досліджень;
- значення програми соціологічного дослідження для організації його проведення;
- розділи, з яких складається програма соціологічного дослідження;
- значення вибіркового соціологічного дослідження;
- вимоги до складання анкет та опитувальних листів.

Тема 3. Суспільство як соціальний організм

ЛЕКЦІЯ Основні теорії походження суспільства. Основні підходи до вирішення проблеми типологізації суспільства. Формаційна теорія розвитку суспільства. Теорія постіндустріального суспільства. Теорія інформаційного суспільства. Характерні особливості сучасного суспільства. Соціальна структура суспільства. Соціальні спільності. Соціальні верстви та класи. Поняття про середній клас. Соціальна стратифікація, цільові групи та система охорони здоров'я. Соціальна мобільність. Зв'язок між здоров'ям населення

та соціальною диференціацією. Базові соціальні інститути та їхні функції. Медицина як соціальний інститут. Соціальна взаємодія і соціальні зв'язки. Соціальні відносини. Соціальні конфлікти.

САМОСТІЙНА РОБОТА Базові соціальні інститути та їх функції. Медицина, як соціальний інститут.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ Основні теорії походження суспільства. Основні підходи до вирішення проблеми типологізації суспільства. Соціальна структура суспільства. Зв'язок між здоров'ям населення та соціальною диференціацією. Базові соціальні інститути та їх функції. Медицина як соціальний інститут. Соціальна взаємодія і соціальні зв'язки. Соціальні відносини. Соціальні конфлікти.

Студенти **повинні знати**:

- основні теорії походження суспільства;
- основні підходи до вирішення проблеми типологізації суспільства;
- основні характеристики постіндустріального та інформаційного суспільства;
- мати поняття про соціальну структуру суспільства;
- основні соціальні спільності сучасного суспільства;
- мати поняття про середній клас;
- мати поняття про соціальну мобільність;
- базові соціальні інститути та їх функції;
- функції медицини, як соціального інституту;
- сутність та форми соціальної взаємодії;
- мати поняття про соціальний конфлікт. Причини його виникнення та шляхи розв'язання.

Тема 4. Особистість. Соціалізація особистості

ЛЕКЦІЯ Людина як біосоціальна система. Соціологічні теорії особистості. Соціальні типи особистості. Соціологічна структура особистості. Соціальний статус. Соціальна роль. Особистість як предмет вивчення медичної соціології. Поняття “соціалізація”. Механізми соціалізації. Основні теорії соціалізації. Моделі рольового тренінгу (Т. Парсонс), соціального вчення (Дж. Доллард, Б. Скіннер), міжособистісного спілкування (Ч. Кулі, Дж. Мід). Зв'язок теоретичних засад моделі міжособистісного спілкування з практикою групової психотерапії. Модель “когнітивної” соціалізації (Ж. Піаже, А. Маслоу). Вплив медичної науки на формування розуміння соціалізації в теорії психоаналізу (З. Фройд). Основні етапи процесу соціалізації.

САМОСТІЙНА РОБОТА Основні теорії соціалізації.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ Людина як біосоціальна система. Соціологічні теорії особистості. Соціальні типи особистості. Соціологічна структура особистості. Соціальний статус. Соціальна роль. Особистість як предмет вивчення медичної соціології. Поняття “соціалізація”. Механізми соціалізації. Основні теорії соціалізації. Основні етапи процесу соціалізації.

Студенти **повинні знати**:

- соціологічні теорії особистості;
- соціальні типи особистості;
- поняття “соціальний статус” та “соціальна роль”;
- особистість як предмет вивчення медичної соціології;
- поняття “соціалізація”.

Тема 5. Соціологія економіки. Соціологія праці. Управління трудовим колективом

ЛЕКЦІЯ Об'єкт, предмет, функції, категорії соціології економіки. Економічне життя. Функції економіки. Економічні відносини. Соціально-економічна поведінка. Економічна культура. Економічні інтереси. Економічні моделі надання медичних послуг населенню.

Праця як соціальний процес. Функції праці. Основні категорії соціології праці: характер праці, зміст праці, умови праці, ставлення до праці, зайнятість населення, мотивація трудової діяльності, трудова адаптація, трудова мобільність, трудова кар'єра тощо. Проблема пошуку шляхів підвищення продуктивності праці в соціології. Теорії наукового менеджменту (Ф.-В. Тейлор), менеджменту людських відносин (Е. Мейо). Особливості трудової діяльності в медичній сфері. Трудовий колектив. Функції трудового колективу. Структура трудового колективу. Соціально-психологічний клімат трудового колективу. Трудовий колектив лікувальнопрофілактичного закладу. Соціометрія. Основи соціального управління трудовим колективом. Формування компонентів сприятливого соціальнопсихологічного клімату в колективах медичних закладів. Конфлікт у трудовому колективі та шляхи його розв'язання.

САМОСТІЙНА РОБОТА Конфлікт у трудовому колективі та шляхи його розв'язання.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ Економічне життя суспільства. Праця як соціальний процес. Проблема пошуку шляхів підвищення продуктивності праці в соціології. Теорії наукового менеджменту (Ф.- В. Тейлор), менеджменту людських відносин (Е. Мейо). Особливості трудової діяльності в медичній сфері. Трудовий колектив. Функції трудового колективу. Структура трудового колективу. Соціально-психологічний клімат трудового колективу. Трудовий колектив лікувальнопрофілактичного закладу. Соціометрія. Основи соціального управління трудовим колективом.

Студенти **повинні знати:**

- об'єкт, предмет, функції, категорії соціології економіки;
- поняття “економічне життя”;
- функції економіки;
- поняття “соціально-економічна поведінка”;
- економічні моделі надання медичних послуг населенню;
- поняття “праця”;
- основні категорії соціології праці: характер праці, зміст праці, умови праці, ставлення до праці, зайнятість населення, мотивація трудової діяльності, трудова адаптація, трудова мобільність, трудова кар'єра;
- особливості трудової діяльності в медичній сфері;
- поняття “трудовий колектив”;
- функції та структуру трудового колективу;
- суть соціометричного дослідження; — основи соціального управління трудовим колективом.

Тема 6. Соціологія політики

ЛЕКЦІЯ Політична сфера суспільного життя. Політичний інтерес. Поняття влади. Способи здійснення влади. Політичний режим. Авторитаризм. Тоталітаризм. Демократія. Форми демократії. Механізми, що забезпечують функціонування демократичного суспільства. Політична система суспільства. Форми політичної системи. Держава — основний політичний інститут. Ознаки держави. Форми державного правління та державного устрою. Правова держава та громадянське суспільство. Громадські організації та громадсько-політичні рухи.

САМОСТІЙНА РОБОТА Політична система в Україні.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ Політична сфера суспільного життя. Способи здійснення влади. Політичний режим. Механізми, що забезпечують функціонування демократичного суспільства. Політична система суспільства. Громадські організації та громадсько-політичні рухи.

Студенти **повинні знати:**

- поняття “політична сфера суспільного життя”;

- поняття про владу; — способи здійснення влади;
- форми політичного режиму;
- механізми, що забезпечують функціонування демократичного суспільства;
- поняття “політична система суспільства”;
- поняття “правова держава” та “громадянське суспільство”;
- особливості політичної системи України.

Тема 7. Етносоціологія. Соціологія релігії

ЛЕКЦІЯ Предмет етносоціології. Поняття про етнос. Етнічна ідентичність. Народність. Нація. Титульні нації. Національні меншини. Національно-етнічні процеси і відносини. Інтеграція. Асиміляція. Сепаратизм. Геноцид. Національне питання та націоналізм як соціальне явище. Етнічні процеси в українському суспільстві. Релігія: структура, функції, класифікація. Сакралізація. Секуляризація. Релігійні процеси в Україні. Вплив релігії на інші соціальні інститути. Взаємозв'язок релігії і медицини як соціальних інститутів.

САМОСТІЙНА РОБОТА Релігійні процеси в Україні.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ Предмет етносоціології. Поняття про етнос. Народність. Нація. Національно-етнічні процеси і відносини. Етнічні процеси в українському суспільстві. Релігія: структура, функції, класифікація. Сакралізація. Секуляризація. Релігійні процеси в Україні.

Студенти **повинні знати:**

- поняття про етнос, нації;
- національно-етнічні процеси і відносини;
- поняття “інтеграція”, “асиміляція”, “сепаратизм”, “геноцид”, “національне питання”;
- сутність націоналізму як соціального явища;
- особливості етнічних процесів в українському суспільстві;
- функції, класифікацію релігії; — особливості релігійних процесів в Україні

Тема 8. Соціологія сім'ї. Гендерні відносини

ЛЕКЦІЯ Сім'я як специфічна мала соціальна група і як важливий соціальний інститут. Поняття про шлюб. Історичні форми шлюбу. Класифікація сім'ї. Життєвий цикл сім'ї. Функції сім'ї. Сучасні тенденції розвитку шлюбних і сімейних відносин. Умови життя сім'ї та вплив їх на стан здоров'я людини. Поняття “гендер” та “гендерні відносини”. Проблема гендерної рівності в суспільстві та зокрема, в галузі охорони здоров'я. Демографічні процеси.

САМОСТІЙНА РОБОТА Роль медицини в забезпеченні відтворення населення та плануванні сім'ї.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ Сім'я як специфічна мала соціальна група і як важливий соціальний інститут. Поняття про шлюб. Сучасні тенденції розвитку шлюбних та сімейних відносин. Умови життя сім'ї та вплив їх на стан здоров'я людини. Проблема гендерної рівності в суспільстві. Демографічні процеси. Роль медицини у забезпеченні відтворення населення та плануванні сім'ї.

Студенти **повинні знати:**

- сутність сім'ї як соціального інституту;
- поняття про шлюб;
- класифікацію сім'ї;
- життєвий цикл сім'ї;
- функції сім'ї;
- сучасні тенденції розвитку шлюбних та сімейних відносин;
- поняття “гендер” та “гендерні відносини”;
- демографічні процеси сучасного суспільства.

Тема 9. Соціологія здоров'я

ЛЕКЦІЯ Предмет соціології здоров'я. Поняття “здоров'я” та “хвороба”. Медичні переконання. Соціальні відносини в медичній галузі. Система відносин лікар — пацієнт — медична сестра. Медична влада. Лікарська помилка. Соціальна організація медичної допомоги. Порівняльний аналіз систем охорони здоров'я. Тенденції розвитку системи охорони здоров'я в Україні.

САМОСТІЙНА РОБОТА Напрями реформування системи охорони здоров'я України.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ Предмет соціології медицини. Поняття “здоров'я” та “хвороба”. Медичні переконання. Медицина як професія. Соціальні відносини в медичній галузі. Соціальна організація медичної допомоги. Порівняльний аналіз систем охорони здоров'я. Напрями реформування системи охорони здоров'я України.

Студенти **повинні знати:**

- поняття “здоров'я” та “хвороба”;
- функції медицини як соціального інституту;
- сутність соціальних відносин в медичній галузі;
- форми соціальної організації медичної допомоги;
- напрями реформування системи охорони здоров'я України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	У тому числі					усього	У тому числі				
		л	сем	лаб	інд	с р		л	п/с	лаб	інд	с р
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Тема 1. Соціологія як наука	10	2	2			6						
Тема 2. Методика проведення соціологічних досліджень	14	4	2			8						
Тема 3. Суспільство як соціальний організм	10	2	2			6						
Тема 4. Особистість. Соціалізація особистості	10	2	2			6						
Тема 5. Соціологія економіки. Соціологія праці. Управління трудовим колективом	14	4	2			8						
Тема 6. Соціологія політики	12	2	2			8						
Тема 7. Етносоціологія. Соціологія релігії	10	2	2			6						
Тема 8. Соціологія сім'ї. Гендерні відносини	10	2	2			6						
Всього	90	20	16			54						

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва тем	Кількість годин
1	Методика проведення соціологічних досліджень	2
2	Суспільство як соціальний організм	2
3	Особистість. Соціалізація особистості	2
4	Соціологія економіки. Соціологія праці. Управління трудовим колективом	2
5	Соціологія політики	2
6	Етносоціологія. Соціологія релігії	2
7	Соціологія сім'ї. Гендерні відносини	2
8	Соціологія здоров'я	2
	Усього:	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва тем	Кількість годин
1	Зародження та становлення соціології медицини.	3
2	Вимоги до складання анкет та опитувальних листів та види запитань.	3
3	Оброблення та аналіз соціологічної інформації.	3
4	Методи формування вибірки.	3
5	Основні напрями соціологічних досліджень у галузі медицини.	3
6	Базові соціальні інститути та їх функції. Медицина як соціальний інститут.	3
7	Основні теорії соціалізації.	3
8	Основні етапи процесу соціалізації.	3
9	Трудовий колектив та його структура.	3
10	Конфлікт у трудовому колективі та шляхи його розв'язання.	3
11	Політична система в Україні.	3
12	Громадські організації та громадсько-політичні рухи.	3
13	Релігійні процеси в Україні.	3
14	Взаємозв'язок релігії й медицини як соціальних інститутів.	3
15	Умови життя сім'ї та вплив їх на стан здоров'я людини.	3
16	Роль медицини в забезпеченні відтворення населення та планування сім'ї.	3
17	Соціальна організація медичної допомоги в Україні.	3
18	Тенденції розвитку системи охорони здоров'я в Україні.	3
	Усього:	54

7. Методи навчання

У процесі вивчення освітнього компонента застосовуються словесні, наочні, практичні та інтерактивні методи навчання, зокрема: лекція, пояснення, бесіда, навчальна дискусія; демонстрація, ілюстрація, мультимедійна презентація, відеоматеріали; кейс-метод, метод «мозковий штурм», проблемне навчання;

самостійна робота з навчальною, довідковою та нормативною літературою; використання інформаційно-комунікаційних технологій та дистанційних освітніх ресурсів. Зазначені методи забезпечують формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання

8. Методи контролю та критерії оцінювання

Поточна успішність із гуманітарних, фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін, що викладаються здобувачам фахової передвищої освіти Фахового коледжу ПВНЗ «Медико-Природничий Університет» для об'єктивного вимірювання навчальних досягнень застосовуються такі види шкал оцінювання: 200-бальна шкала та традиційна 4-бальна шкала.

Бали з навчальних дисциплін конвертуються у традиційну 4-бальну шкалу: «5» – від 180 до 200 балів; «4» – від 150 до 179 балів; «3» – від 149 до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати здобувач освіти; «2» – нижче мінімальної кількості балів. **Результати складання заліків оцінюються за двобальною шкалою: «зараховано», «не зараховано».**

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

Методи письмового контролю: письмовий тестовий контроль, підсумковий модульний тестовий контроль, виконання практичних завдань.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз, виступ з доповіддю, виконання презентації за темою, самостійного опрацювання, виконання індивідуального дослідного завдання, відпрацювання та демонстрація практичних навичок.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу на практичному занятті (опитування за темою, виконання самостійної роботи, виконання різного типу вправ, укладання ділових та фахових документів.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на практичному занятті, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання практичних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання практичних завдань;
- самостійність виконання;
- ініціативність у навчальній діяльності. плані дисципліни поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторної навчальної практики, контролюється під час семестрового чи підсумкового контролю.

Оцінка **«відмінно»** ставиться, якщо при відповіді на питання студент:

- володіє офіційно-діловою термінологією, не допускає помилок у термінології;
- змістовно, науково та граматично правильно висловлює свої думки;
- повно розкриває зміст питання, виявляючи при цьому глибокі знання предмета.

Оцінка **«добре»** ставиться, якщо студент:

- володіє офіційно-діловою термінологією і не допускає помилок у її застосуванні;
- змістовно, науково та граматично правильно висловлює свої думки;
- виявляє знання і розуміння основних теоретичних положень, але розкриває їх на недостатньо глибокому рівні та допускає незначні помилки з фундаментальних основ дисципліни.

Оцінка **«задовільно»** ставиться, якщо студент:

- виявляє недостатні знання спеціальної термінології;
- має небагатий словниковий запас;
- не може змістовно, грамотно висловлювати свої думки з питання;
- виявляє певні знання і розуміння основних теоретичних положень, але допускає істотні помилки, що не свідчать про засвоєння теоретичного матеріалу;
- допускає мовленнєві помилки.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється студентові, якщо:

- відповідь під час відтворення основного матеріалу за програмою поверхова, фрагментарна, що свідчить про відсутність початкових уявлень про предмет навчання;
- відтворює відповідь на питання неповно, непослідовно;
- не володіє офіційно-діловою та фаховою термінологією;
- словниковий запас дає змогу викласти думки тільки на елементарному рівні;
- допускає багато мовленнєвих помилок.

Конвертація балів ЄКТС у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
від 180 до 200 балів	«5»
від 150 до 179 балів	«4»
від 149 до 70 балів (мінімальної кількості балів), яку повинен набрати студент	«3»
від 69 і менше кількості балів, яку повинен набрати студент	«2»

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180 – 200	A	відмінно	зараховано
165 - 179	B	добре	
150 - 164	C		
135 - 149	D		
120 - 134	E	задовільно	
70 - 119	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

1 - 69	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
--------	----------	--	---

Розподіл балів, що отримують здобувачі освіти (очна форма навчання)

Підсумковий контроль вважається складеним, якщо здобувач освіти набрав не менше 60 % від максимальної кількості балів, передбачених для підсумкового контролю.

Загальна мінімальна кількість балів, яку повинен набрати здобувач освіти для успішного завершення вивчення освітнього компонента, становить 120 балів із 200.

Підсумкові результати навчання оцінюються за 200-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Співвідношення між результатами поточного контролю та підсумкового контролю становить 60 % та 40 % відповідно.

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та Положення про оцінювання результатів навчання у Фаховому коледжі ПВНЗ «Медико-Природничий Університет».

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Що таке держава?
2. Які причини й закономірності виникнення держави та права?
3. У чому полягають переваги й недоліки основних теорій походження держави?
4. Як співвідносяться соціальна, політична й державна влада?
5. Яке місце посідає держава у політичній системі?
6. Охарактеризуйте основні ознаки держави.
7. Які види державних органів існують в Україні?
8. У чому полягають основні проблеми формування громадянського суспільства й правової держави в Україні?
9. Що таке право?
10. Яке місце посідають норми права в системі соціальних норм?
11. У чому полягає відмінність права від моралі?
12. Яка система влади діє в сучасній Україні? Охарактеризуйте її основні елементи та функції.
13. Як можна визначити поняття: “законність”, “правові відносини”, “юридичний факт”, “правопорушення”, “юридична відповідальність”?
14. Як ви розумієте поняття “лікарська етика” та “медична деонтологія”?
15. У чому полягає суть правової і політичної культури медичного працівника?
16. Які основні ознаки та юридичні властивості Конституції України?
17. Яку структуру має Конституція України?
18. Які державні символи має Україна?
19. Які документи підтверджують громадянство України?
20. Які права та обов'язки людини і громадянина передбачені Конституцією України?
21. Які органи уповноважені вирішувати питання громадянства?
22. Дайте характеристику джерел конституційного права України.

23. Кому належить право визначати і змінювати конституційний лад в Україні?
24. За яких умов громадяни України мають право безоплатно здобувати вищу освіту в державних і комунальних навчальних закладах?
25. Охарактеризуйте права та обов'язки медичних працівників.
26. Дайте визначення поняття "пацієнт" і перерахуйте права пацієнтів за законодавством України.
27. Дайте визначення адміністративного права.
28. Що являє собою предмет адміністративного права?
29. Охарактеризуйте джерела адміністративного права. У чому їх особливості?
30. Державне управління як вид соціального управління: поняття, ознаки, принципи.
31. Форми і методи державного управління.
32. Поняття, види, правові засади державної служби в Україні.
33. Дайте визначення адміністративного правопорушення.
34. Адміністративна відповідальність як вид юридичної відповідальності.
35. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх у віці від 16 до 18 років.
36. Які органи уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення?
37. Які існують види відповідальності медичних працівників за вчинені правопорушення?
38. Охарактеризуйте управління санітарно-епідеміологічним наглядом.
39. Охарактеризуйте систему цивільного законодавства.
40. Дайте характеристику Цивільному кодексу України.
41. Охарактеризуйте предмет і метод цивільного права.
42. Коли має місце спадкоємство за законом, а коли за заповітом?
43. Хто може бути спадкоємцем?
44. Черговість спадкоємців за законом до спадкування.
45. Що таке юридична особа і які ознаки їй властиві?
46. Чим філія юридичної особи відрізняється від її представництва?
47. Охарактеризуйте цивільно-правовий статус сімейного лікаря та медичної сестри.
48. Поясніть, у чому полягає особливість страхової медицини.
49. Дайте визначення та розкрийте суть цивільно-правової відповідальності у сфері медичної діяльності.
50. Що являє собою зміст трудового договору?
51. У чому полягають відмінності переведення на іншу роботу від переміщення?
52. У чому полягають відмінності скороченого та неповного робочого часу?
53. У яких випадках щорічна відпустка має бути перенесена за вимогою працівника?
54. Назвіть методи забезпечення трудової дисципліни.
55. Які категорії працівників несуть спеціальну дисциплінарну відповідальність?
56. Порівняйте матеріальну відповідальність за трудовим правом і майнову відповідальність за цивільним правом.
57. Визначте сторони колективних трудових спорів (конфліктів).
58. Назвіть організаційно-правові форми соціального захисту.
59. Які пенсійні виплати призначаються за рахунок коштів Пенсійного фонду України?
60. Розкрийте поняття, систему, принципи та завдання кримінального права України.
61. Дайте загальну характеристику Кримінального кодексу України.
62. Дайте визначення поняття "злочин". Вкажіть його види.
63. Розкрийте поняття та елементи складу злочину.
64. Дайте визначення поняття "покарання". Вкажіть його види.
65. У чому полягають особливості кримінальної відповідальності та покарання

неповнолітніх?

66. Розкрийте поняття “стадії вчинення злочину”, їх види і значення.
67. Дайте визначення співучасті у злочині.
68. Вкажіть та охарактеризуйте обставини, що виключають злочинність діяння.
69. Розкрийте поняття множинності злочинів та його форм.
70. Дайте визначення понять “шлюб” і “сім’я”.
71. Які перешкоди встановлені законодавством до вступу в шлюб?
72. Визначіть поняття та предмет правового регулювання сімейного права України.
73. Що слід розуміти під сім’єю за сімейним законодавством?
74. Перерахуйте права та обов’язки подружжя?
75. Назвіть основні права та обов’язки матері, батька і дитини.
76. Визначте зміст шлюбного договору. Які питання не можуть бути предметом шлюбного договору?
77. На які предмети (речі, майно) чоловік і дружина мають право особистої приватної власності, а на які — право сумісної власності?
78. Який порядок припинення шлюбу?
79. Які форми правового захисту дітей вам відомі?
80. Охарактеризуйте медико-правові проблеми штучного запліднення. 81. Що таке право соціального захисту?
82. Які Ви знаєте джерела права соціального захисту?
83. Які Ви знаєте види соціального забезпечення?
84. Назвіть основні права та обов’язки громадян у галузі охорони здоров’я.
85. Які Ви знаєте нормативно-правові акти, що спрямовані на забезпечення прав громадян на охорону здоров’я і медико-санітарне обслуговування?
86. У яких випадках призначають пенсії за вислугу років?
87. У чому полягає державний захист сім’ї та дитинства?
88. Які види пенсій належать до категорії обов’язкових?
89. Охарактеризуйте допомоги та їх види.
90. Що є предметом вивчення фінансового права?
91. Що таке бюджетний процес?
92. Показники яких бюджетів входять до зведеного бюджету України?
93. Які установи чи організації повністю утримуються за рахунок державного чи місцевого бюджету?
94. Охарактеризуйте державну систему медичної допомоги.
95. Особливості фінансування медичної галузі.
96. Приватна медицина та її суть.
97. Дайте визначення господарського права.
98. Дайте загальну характеристику Господарського кодексу.
99. Охарактеризуйте джерела підприємницького права.
100. Назвіть види підприємницької діяльності.
101. Назвіть принципи підприємницької діяльності.
102. Які види підприємств можуть бути утворені в Україні?
103. Які ліцензійні умови провадження господарської діяльності з медичної практики?
104. Перерахуйте кваліфікаційні вимоги до суб’єктів господарювання, які здійснюють медичну практику.
105. Обґрунтуйте спеціальні та особливі вимоги до суб’єктів господарювання, що здійснюють медичну практику.
106. Що є предметом екологічного права?
107. Охарактеризуйте екологічні права та обов’язки громадян.

108. Які об'єкти екологічного права ви знаєте?
109. Охарактеризуйте правове забезпечення екологічної безпеки.
110. Які існують види екологічної експертизи?
111. Які завдання санітарно-епідеміологічного нагляду?
112. Що є основою юридичної відповідальності в галузі екології?

10. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс освітнього компонента.
2. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт та самостійної роботи здобувачів освіти спеціальності І8 Фармація.

11. Рекомендована література

Основна

1. Найчук А. В. Сулятицька Т. В., Маркітантов В. Ю. Соціологія : Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. 298 с.
<https://politkaf.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/12/najchuk-a.v.-sulyatytska-t.v.-markitantov-v.iu.-sotsiolohiia-navchalno-metodychnyj-posibnyk.pdf>
2. Т. Пономаренко. Соціологія. Курс лекцій. Навчальний посібник. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. – 303 с.
<https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/60bed774-5d04-4212-836b-3f9b649000ad/content>
3. І. М. Лесік. Соціологія. Курс лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2021.-145 с.
<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9402/1/sociologiya-kurs-lekcij-molodshij-bakalavr.pdf>

Додаткова

1. Гіденс Е. Соціологія. [пер. з англ. В. Шовкун, А. Олійник]. К. : Основи, 1999.
<http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-173.html>
2. Макєєв С.О. Соціологія: навч. посіб. 4-те вид., перероб. і допов. К.: ТОВ «Знання»; КОО, 2008. Сірий Є.В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії: навч. посіб. К., 2007.
3. Соціологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В.Г. Городяненка. К., 2005. 384 с.
http://ebk.net.ua/Book/sociology/gorodyanenko_sotsiologiya/zmist.htm
4. Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій. Львів, 2003.
http://www.sociologylnu.org.ua/resursy.files/Chernysh_Soc_04.pdf
5. Соціологія : підручник / Ю. Ф. Пачковський, Н. В. Коваліско, І. В. Городняк та ін. ; за ред. д-ра соціол. наук, проф. Ю. Ф. Пачковського. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 418 с.
<https://clio.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/11/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F-%D0%9F%D0%B0%D1%87%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D0%AE.%D0%A4.pdf>

Інформаційні ресурси

1. https://shron1.chtyvo.org.ua/Chernysh_Nataliia/Sotsiolohiia_Kurs_lektsii.pdf
2. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/9539/1/>
3. <https://core.ac.uk/download/pdf/46593236.pdf>

4. <https://www.socium.info/library.html>

5. Course Sociology. 44 коротких відео за підручником Масіоніса «Соціологія».
https://www.youtube.com/playlist?list=PL8dPuuaLjXtMJ-AfB_7J1538YKWkZAnGA